

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 9 april 1908, kl. 3 e. m.

Sammanatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i gällande vägslag samt en med föranledande af propositionen väckt motion.

Genom proposition, n:o 91, af den 6 mars 1908 har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lag om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Ifrågavarande lagförslag är af följande lydelse:

”Förslag

till

Lag

*om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891
angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.*

Härigenom förordnas, att 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola erhålla följande ändrade lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 4 Saml. 2 Afd. 11 Häft. (N:o 11.)

35 §.

Ärligen skall vägsyn hållas af länsman med biträde af två nämndemän. Sådan syn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten å tid, som antingen redan är eller, med afseende på skiljaktiga förhållanden, varder, efter landstingets hörande, af Konungens befallningshafvande bestämd för hela länet eller delar däraf.

Kungörelse om vägsyn skall minst åtta dagar före syneförrättningen och, där så ske kan, å två på hvarandra följande söndagar offentliggöras, och bör därvid bestämmas ej mindre dagen och timmen, då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besiktigas.

Öfver syneförrättningen föres protokoll, hvari antecknas för hvarje vägloft befunna brister i vägunderhållet med angifvande af det sätt för deras afhjälpande, som synemännen finna lämpligast.

Underrättelse om nämnda brister och de föreslagna åtgärderna för deras afhjälpande meddelas de vägghållningsskyldiga genom kungörelse, som skall uppläsas sist å andra söndagen efter syneförrättningens slut eller, om gudstjänst då ej hålles, å först infallande med gudstjänst förenad söndag samt därefter vara tillgänglig å det ställe inom socknen, som för sådant ändamål af kommunalstämma utses; skolande länsmanen därjämte inom samma tid tillställa vägstyrelsen utdrag af kungörelsen, i hvad den rör vid synen befunna brister i det vägunderhåll, som åligger vägkassan. I kungörelsen utsättes viss dag, ej tidigare än åtta dagar från kungörelsens uppläsande, då efterbesiktning för utrönande, huruvida de anmärkta bristerna blifvit botade, skall, på sätt nedan sägs, hållas. Kungörelsen skall tillika innehålla föreläggande för vederbörande vägghållare eller vägfogde att till nämnda dag hafva bristerna botade, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd därjämte att bristerna emot lega afhjälpas.

Efterbesiktningen förrättas af länsmanen med samma antal nämndemän som förut sagts. Öfver besiktningen föres protokoll, hvari antecknas för hvarje vägloft kvarstående brister i vägunderhållet och det penningbelopp, hvartill kostnaden för deras afhjälpande uppskattas.

Kan ej för kostnad, som sålunda beräknats, lega af länsmanen under hand åstadkommas, varde arbetet utbjudet på offentlig auktion, som hålles af länsmanen och kungöres i sockenkyrkan minst fyra dagar förut. Göres då ej anbud, som af länsmanen prövas antagligt, äge han på annat lämpligt sätt besörja om arbetets utförande.

Stanna vid vägsyn eller efterbesiktning förrättningsmännen i olika meningar, gälle hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle länsmannens.

Nämndeman, som biträder vid vägsyn eller efterbesiktning, skall för förrättningen åtnjuta ersättning enligt gällande resereglemente, dock att dagtraktamente ej må beräknas. Den sålunda utgående ersättningen bestrides till hälften ur vägkassan och till andra hälften af statsmedel.

Tillfälliga emellan de årliga vägsynerna uppkomna brister skall, där saken sådant uppskof tåla kan, väghållare eller vägfogde anmanas att inom viss kort tid afhjälpa, vid äfventyr som ofvan är nämndt. Försittes den tid, eller är bristen af beskaffenhet, att dröjsmål med dess afhjälpande kan medföra våda för vägffarande, låte länsmannen ofördröjligen på lämpligt sätt bota skadan.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom länsmannens föranstaltande utföres, äge han hos vederbörande väghållare eller vägfogde omedelbart uttaga; dock, hvad angår botande af tillfälliga brister, ej till större belopp än kronofogden, efter granskning af kostnadsräkningen, godkänner.

80 §.

Den, som med vägstämmas beslut ej nöjes, äge däröfver anförä besvär hos Konungens befallningshafvande inom tid, som nedan sägs; och varde den tid räknad från det sådant tillkännagifvande att stämma hållits, hvarom i 52 § förmäles, blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst.

I enahanda ordning och inom nedan angifna tid må klagan föras öfver vägdelning och särskilda nämndens uppskattning; skolande besvärstiden räknas, där fråga är om vägdelning enligt 45 §, från det klaganden erhållit sådan underrättelse, hvarom i samma paragraf stadgas, samt, där besvären afse annan vägdelning eller särskilda nämndens uppskattning, i förra fallet från det kungörelsen om vägdelningens afslutande och i senare fallet från det den i 51 § omförmälda länskungörelse blifvit i distriktets kyrkor uppläst.

I alla ofvannämnda fall skola besvären, vid talans förlust, ingifvas, i mål från Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län inom fyrtifem dagar och i mål från öfriga orter inom riket inom trettio dagar, dock att menighet, som klagar, äger åtnjuta femton dagars längre besvärstid.

Finner för pröfning af besvär öfver vägdelning Konungens befallningshafvande nödigt låta anställa syn; äge Konungens befallningshafvande förordna ojäfvig landtmätare eller annan lämplig person att med biträde af två tillkallade jämväl ojäfviga gode män sådan syn hålla. Kostnaden för förrättningen skall förskjutas af väggkassan, men stannar på den, som vid sakens slut därtill skyldig pröfvas.

Väghållare, som är missnöjd med åläggande vid vägsyn eller med beslut vid efterbesiktning, hvarigenom han förklarats icke hafva ställt sig till efterrättelse honom meddeladt föreläggande att bota brist, äge däröfver föra klagan hos Konungens befallningshafvande, i förra fallet inom femton dagar från den dag, underrättelse om åläggandet blifvit, på sätt i 35 § sägs, i socknens kyrka uppläst, och i senare fallet inom samma tid från den dag, då efterbesiktningen förrättats. Ej må klagan, hvarom nyss är sagdt, verka uppehåll med verkställigheten af åläggande vid vägsyn eller hindra uttagande af kostnad för väglagning i den ordning, hvarom i 35 § sista stycket förmäles, med mindre Konungens befallningshafvande annorlunda förordnar.

Har beslut vid vägsyn eller efterbesiktning fattats i strid mot länsmannens mening, äger denne underställa detsamma Konungens befallningshafvandes pröfning.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i denna lag omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1909.»

Efter att hafva redogjort för Riksdagens i skrifvelse den 20 maj 1903 gjorda framställning om utredning och förslag i fråga om ersättning åt nämndemän för biträde vid vägsyner samt för de utlåtanden, som i anledning häraf afgifvits af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i vissa län samt kammarkollegium och statskontoret m. fl. myndigheter har departementschefen för egen del anført följande:

*Departements-
chefens
yttrande.*

»Såsom af den nu lämnade redogörelsen framgår, har mot förslaget att tillerkänna nämndemän ersättning för deras bestyr med vägsynen ur principiell synpunkt anmärkts, att nämndemansbefattningen vore att betrakta såsom en förtroendesyssla, hvaraf man ansett följa, att ersättning för biträde vid ifrågavarande förrättningar icke borde tillerkännas nämndeman. Visserligen är äfven jag af den åsikten, att man icke bör lämna ur sikte den sålunda framhållna synpunkten. Däraf följ

emellertid icke, att samhället bör utan ersättning pålägga nämndemännen skyldigheter, som för dem medföra mer eller mindre kännbara ekonomiska uppoffringar. I denna min uppfattning styrkes jag äfven af den omständigheten, att det torde från början hafva varit meningen, att nämndemännen genom tingsgästningspenningar, bötesandelar och befrielse från vissa onera skulle hållas skadeslösa för af uppdraget föranledda kostnader, ehuru förändrade tidsförhållanden medfört, att i verkligheten den ersättning, som det sålunda varit afsikten att bereda dem, blifvit allt mer otillräcklig. Att undanröja detta missförhållande synes mig vara af vikt jämväl ur den synpunkten, att det är synnerligen angeläget för det allmänna, att alltid lämpliga personer finnas, som äro villiga att åtaga sig ifrågavarande uppdrag. Härtill kommer ock, att synerna å de allmänna vägarna med vägkommunikationernas fortgående utveckling blifvit ett alltmer kräfvande och omfattande bestyr. Därom bära i ärendet gjorda uttalanden från skilda orter inom landet så godt som enhälligt vittnesbörd. Särskildt bör i detta afseende uppmärksammas, att i de vägdelningar, som i enlighet med 1891 års väglag numera genomförts i de flesta delar af landet, intagits ett betydande antal vägar, hvilka förut varit enskilda by- eller utfartsvägar. Genom 1891 års väglag har därjämte så till vida åstadkommits en ökning af bestyrets omfattning, att däri uttryckligen stadgats, att vid vägsyn, hvilken förut flerstädes förrättats af länsman med endast en nämndeman, skola biträda två nämndemän.

På dessa af mig nu anförda grunder anser jag mig böra biträda den af ämbetsverken gjorda hemställan, att ersättning måtte tillerkännas nämndemän för biträde vid vägsyner.

Med den af mig uttalade uppfattningen, att nämndemännen såvidt möjligt böra besparas kostnader till följd af nämndemansuppdraget, torde bäst öfverensstämma, att ifrågavarande godtgörelse bestämdes att utgå med såväl rese- som traktamentsersättning. Då emellertid nämndeman för förrättning, som afses i kungörelsen den 3 juni 1892 angående utsträckning af nämndemäns rätt till ersättning för biträde vid rannsakingar i brottmål, äger uppbära allenast reseersättning, samt den i berörda kungörelse afhandlade tjänstgöring så till vida är nära jämförbar med tjänstgöringen vid vägsyner, som båda torde vara hänförliga till de med nämndemansbefattningen förenade ordinarie bestyr, har jag ansett äfven ersättningen för tjänstgöring vid vägsyner böra utgå allenast i form af resekostnadsersättning.

I anslutning till min nyss angifna allmänna uppfattning biträder jag ämbetsverkens förslag, att resekostnadsersättningen bör utgå oberoende

af huruvida tjänstgöringen äger rum inom eller utom det distrikt, för hvilket nämndemannen blifvit vald, samt beräknas för den i och för synen tillryggalagda vägsträckan i dess helhet och ej blott för synad väg.

Resekostnadsersättningen synes böra utgå i enlighet med bestämmelserna i gällande resereglemente.

I sammanhang härmed anhåller jag få till pröfning upptaga den af ämbetsverken berörda frågan om den efterbesiktning eller s. k. restsyn, som enligt gällande praxis verkställes efter den egentliga vägsynen. Några bestämmelser om denna syn, hvars uppgift är att tillse, huruvida de vid vägsynen anmärkta brister blifvit behörigen afhjälpta, finnas för närvarande icke i lag eller författning meddelade. Följden häraf har blifvit, att på skilda orter olika tillvägagångssätt därvid tillämpats. Enligt min mening är emellertid efterbesiktningen af den vikt med hänsyn till åstadkommande af en effektiv kontroll öfver vägunderhållet, att den bör vederbörligen lagfästas. Det synes mig därvid af skäl, som föredraganden inför ämbetsverken i sin afvikande mening gjort gällande, att ändamålet med efterbesiktningen säkrast vinnes genom föreskrift, att den skall verkställas på samma sätt som den egentliga synen, d. v. s. af länsman med biträde af två nämndemän. Häraf följer då ock, att enahanda ersättning, som tillerkännes nämndemännen vid den egentliga synen, bör komma dem till godo äfven vid efterbesiktningen.

Beträffande spørsmålet, huruvida ifrågavarande ersättning bör gäldas helt eller delvis af statsmedel eller i sin helhet utgå af väggkassorna, har jag biträdt ämbetsverkens därutinnan uttalade mening, att den inom hvarje väghållningsdistrikt för ändamålet erforderliga kostnad lämpligen bör bestridas till hälften af distriktets väggkassa och till andra hälften af statsverket. Äfven om å ena sidan kan sägas, att tillsynen öfver vägunderhållets fullgörande i främsta rummet är att anse såsom en distriktens egen angelägenhet och att ur denna synpunkt här ifrågavarande kostnad bör drabba väggkassorna, måste dock å andra sidan fasthållas, att staten äger ett stort intresse af att landets väggkommunikationer behörigen vidmakthållas; och det föreställningssätt torde alltmer vinna insteg, som i vägväsendets befrämjande ser ett viktigt statsändamål. En annan i detta hänseende beaktansvärd omständighet är, att den betydande ojämnhet i väghållningsbördans fördelning, som redan nu förefinnes mellan de särskilda väghållningsdistrikten, genom väggkassornas betungande med hela ifrågavarande utgift otvifvelaktigt skulle på många håll ytterligare ökas. Staten deltar ju för öfrigt redan nu med väggkassorna i utgifter för vägväsendet, såsom med halfva kostnaden för vägdelning, då sådan enligt 1891 års väglag äger rum första gången,

och med viss andel ($\frac{3}{20}$) af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro eller färja.

De bestämmelser i förevarande syfte, som jag i öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts anser böra åvägabringas, synas mig lämpligen kunna inrymmas i 35 § af nu gällande väglag. Därvid torde det nu i nämnda paragraf förekommande stadgandet, att vid den egentliga vägsynen skall i protokollet antecknas det penningbelopp, hvartill kostnaden för vid synen befunna bristers afhjälpande uppskattas, kunna utgå, då det lär vara mera öfverensstämmande med sakens natur, att denna uppskattning äger rum vid efterbesiktningen. Däremot torde det vara lämpligt, att till ledning för vederbörande väghållare och vid efterbesiktningen i protokollet öfver vägsynen angifves, huru synemännen tänkt sig, att befunna brister borde afhjälpas, och att underrättelse jämväl i detta hänseende lämnas de väghållningsskyldiga.

Genomförandet af erforderliga ändringar i 35 § väglagen kräfver naturligen ock, att bestämmelsen i 2 § af kungörelsen den 30 december 1863 därom, att särskild ersättning till nämndemän för vägsyner icke utgår af allmänna medel, samtidigt blifver upphäfd. Detta torde emellertid böra ske i särskild administrativ författning.

För beredande af medel till gäldande af statens andel uti ifrågasvarande ersättning har jag för afsikt att hemställa om erforderlig höjning i nionde hufvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar; och torde jag framdeles få underställa Eders Kungl. Maj:ts pröfning frågan om sättet och ordningen för ersättningens utbetalande till vederbörande, liksom jag ock är betänkt på att, i anslutning till hvad ämbetsverken hemställt, föreslå Eders Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för åstadkommande af en ändamålsenlig fördelning af nämndemännens tjänstgöring vid vägsyner. Beträffande ersättningens utbetalande har jag tänkt mig en sådan anordning, att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle äga att till vederbörande nämndemän utbetala dem tillkommande ersättningsbelopp, hvaraf den del, som skulle utgå af ofvannämnda statsanslag, skulle utanordnas från detta anslag och återstoden utbetalas såsom förskott, hvarför ersättning uttages hos vägstyrelsen. Med hänsyn till fördelningen af nämndemännens tjänstgöring vid vägsyner synes mig åt vederbörande kronofogde eller annan lämplig person böra uppdragas att för hvarje väghållningsdistrikt årligen i god tid före vägsynernas hållande bestämma denna fördelning; och torde vid fördelningens uppgörande böra iakttagas, att till tjänstgöring vid syn å viss väg företrädesvis indelas närmast boende nämndemän. Stadganden beträffande såväl ersättningens utbetalande som fördelningen af tjänst-

göringen lära emellertid böra intagas icke i väglagen, utan i särskild administrativ författning.

Öfver ett inom justitiedepartementet i enlighet med de af departementschefen här angifna grunder utarbetadt förslag till lag om ändrad lydelse af 35^a § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet inhämtades högsta domstolens yttrande, hvarefter i anledning af de anmärkningar, som inom högsta domstolen framställdes mot nyssnämnda förslag, detsamma underkastades omarbetning och erhöll den lydelse, som det här ofvan intagna lagförslaget utvisar.

I ämnet väckt motion.

I sammanhang med ifrågavarande proposition har utskottet till behandling förehaft en af herr *Nils Larsson* i Klagstorp m. fl. inom Andra Kammaren i anledning af propositionen väckt motion, n:o 266, hvilken motion är af följande lydelse:

»Uti Kungl. Maj:ts proposition n:o 91 med förslag till lag om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891, angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, föreslår Kungl. Maj:t i 35 § lagstadgad efterbesiktning å allmänna vägar, och att densamma skall, i likhet med hvad som sker vid ordinarie vägsyn, förrättas af länsman med biträde af två nämndemän, och vidare, att »nämndeman, som biträder vid vägsyn eller efterbesiktning, skall för förrättningen åtnjuta ersättning enligt gällande resereglemente, dock att dagtraktamente ej må beräknas», samt »att den sålunda utgående ersättningen bestrides till hälften ur vägkassan och till andra hälften af statsmedel».

På annat ställe i samma § finnes angifvet, huru första syneförrättningen skall verkställas och syneförrättarne tillerkännas rättighet att, om det förefinnes brister i vägunderhållet, ålägga vederbörande väghållningsskyldige att inom viss dag afhjälpa desamma vid äfven-tyr af böter och att vägen iståndsättes på väghållarens bekostnad.

Då efterbesiktningen sålunda hufvudsakligen skall vara till för att kontrollera, om väghållaren utfört honom ålagd skyldighet; då efterbesiktningen kan komma att draga lika stora kostnader som den ordinarie synen, i det att Kungl. Maj:t föreslår, att ersättningen skall beräknas efter tillryggalagd väg och ej efter den kanhända endast till några meter uppgående väglängd, som efterbesiktningen gäller, en kostnad, som jag såsom sparsamhetsvän anser böra undvikas, och då väghållare under tiden mellan de årliga synerna kan förständigas afhjälpa tillfälliga brister, synes mig kontrollen kunna blifva tillräckligt effektiv, om efterbesiktningen förrättas af länsmannen ensam.

Enligt hvad förut omnämnts, föreslår Kungl. Maj:t, att halfva kostnaden för vägsyn skall utgå af vägkassan och andra hälften af statsmedel.

Om detta förslag godkännes, torde följden häraf blifva högre vägskatter för väghållningsdistrikten. Då landsbygden redan förut är synnerligen betungad af skatter och då den uppfattningen alltmer gör sig gällande, att staten, såväl här som i många andra länder, bör öfvertaga hela vägunderhållet, och då det äfven måste anses vara ett statsintresse att vägarna hållas i godt skick, torde det allvarligen kunna ifrågasättas, om icke åtminstone någon lindring för de väghållningsskyldige kan beredas på det sättet, att hela kostnaden för vägsyn bestrides med statsmedel.

På grund af hvad jag sålunda anfört, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola erhålla följande förändrade lydelse, att träda i kraft den 1 januari 1909:

35 §.

Årligen skall vägsyn hållas — — — eller delar däraf.

Kungörelse om vägsyn — — — kommer att besiktigas.

Öfver syneförrättningen föres protokoll, hvori antecknas för hvarje vägloft befunna brister i vägunderhållet med angifvande af det sätt för deras afhjälpande, som synemännen finna lämpligast, *och det penningbelopp, hvartill kostnaden för deras afhjälpande uppskattas.*

Stanna synemännen i olika meningar, gälle hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle länsmannens.

Underrättelse om — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — emot lega afhjälpas.

Efterbesiktningen förrättas af länsmannen. Öfver besiktningen föres protokoll, hvori, *med ledning af protokollet från första synen*, antecknas för hvarje vägloft kvarstående brister i vägunderhållet och det penningbelopp, hvartill kostnaden för deras afhjälpande uppskattas.

Kan ej för kostnad — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — arbetets utförande.

Nämndeman, som biträder vid vägsyn, skall för förrättningen åtnjuta ersättning enligt gällande resereglemente, dock att dagtrakta-

mente ej må beräknas. Den sålunda utgående ersättningen bestrides af statsmedel.

Tillfälliga emellan — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — bota skadan.

Kostnad för väglagning — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — godkännes.

80 §.

Den, som med — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — kyrkor uppläst.

I enahanda — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — kyrkor uppläst.

I alla — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — besvärstid.

Finner för pröfning — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — skyldig pröfvas.

Väghållare, — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — annorlunda förordnar.

Har beslut vid vägsyn fattats i strid mot länsmannens mening, äger denne underställa detsamma Konungens befallningshafvandes pröfning.

Öfver Konungens — — — (lika med Kungl. Maj:ts) — — — är stadgad.»

Utskottets utlåtande.

Bland de i propositionen föreslagna nya bestämmelserna i väglagen bildar föreskriften om rätt för nämndemän att åtnjuta ersättning för biträde vid vägsyner gifvetvis en centralpunkt.

Ersättningen skulle, enligt förslaget, utgå allenast såsom resekostnadsersättning, och denna godtgörelse skulle vara oberoende af huruvida tjänstgöringen ägde rum inom eller utom det distrikt, för hvilket nämndemannen blifvit vald, samt beräknas för den i och för synen tillryggalagda vägsträckan i dess helhet och ej blott för synad väg, därvid gällande resereglemente skulle läggas till grund för beräkningen. Kostnaden för ifrågavarande ersättning skulle bestridas till hälften af distriktets vägkassa och till andra hälften af statsverket.

I sammanhang härmed har jämväl föreslagits, att den enligt gällande praxis efter den egentliga vägsynen förekommande efterbesiktning skulle lagfästas och att den skulle verkställas på samma sätt som den egentliga synen, d. v. s. af länsman med biträde af två nämndemän. Enahanda ersättning, som nämndemännen skulle äga uppbära för synen, skulle tillkomma dem jämväl för efterbesiktningen, och kostnaden därför skulle fördelas på distriktets vägkassa och statsverket på sätt nyss

blifvit omförmäldt. Efterbesiktningens lagfästade skulle medföra ett uteslutande ur 35 § i gällande väglag af det stadgandet, att vid den egentliga synen skulle i protokollet antecknas det penningbelopp, hvar till kostnaden för vid synen befunna bristers afhjälpande uppskattas. En motsvarande bestämmelse skulle i stället fogas till föreskriften om efterbesiktning, hvaremot i protokollet öfver synen skulle angifvas, huru synemännen tänkt sig, att befunna brister borde afhjälpas.

De ofvan refererade bestämmelserna, som samtliga äro inrymda i 35 § väglagen, föranleda jämväl ett par tillägg till 80 § i samma lag. Det ena af dessa afser rätt för väghållare att föra talan emot beslut vid efterbesiktning, hvarigenom han förklarats icke hafva ställt sig till efterrättelse honom meddeladt föreläggande att bota brist. Genom det andra tillägget skulle den enligt paragrafens nuvarande lydelse länsmannen tillerkända befogenhet att underställa Konungens befallningshafvandes pröfning beslut vid vägsyn, hvilket fattats i strid mot länsmannens mening, tillkomma länsmannen jämväl i fråga om efterbesiktning.

Frågan om beredande af medel till gäldande af statens andel uti nämndemännens ifrågavarande ersättning har underställts Riksdagens pröfning i annat sammanhang och är alltså icke föremål för utskottets behandling.

Beträffande den föreliggande frågan, huruvida någon ersättning öfverhufvud bör tillerkännas nämndemän för här afsedda uppdrag, är det till en början att bemärka, att, såsom också chefen för jordbruksdepartementet framhållit i sitt yttrande till statsrådsprotokollet, Riksdagen redan i skrifvelse den 20 maj 1903 uttalat den åsikten, att ifrågavarande åliggande, i synnerhet å vissa orter, torde vara afsevärdt mer betungande än före tillämpningen af den nya väglagen. Omdömet äger obetingadt fortfarande sin fulla giltighet. Man torde också utan tvekan kunna påstå, att åliggandet är förenadt med så mycken tidspilla och direkt kostnad för nämndemännen, att det mer än de flesta andra kommunala uppdrag måste anses utgöra en verklig börda. Utskottet anser det med hänsyn härtill rimligt, att nämndemännen icke lämnas utan ersättning för de kostnader, som för dem äro förenade med uppdraget. Att man härigenom kommer att frångå principen, att de kommunala uppdragen skola vara oafönade, finner utskottet så mycket mindre betänkligt, som här endast är fråga om undantagsbestämmelser, hvilka påkallas af det ifrågavarande åliggandets obestridliga undantagsställning bland de kommunala uppdragen.

I fråga om ersättningens omfattning ansluter sig utskottet jämväl till den i propositionen uttalade mening, att den bör utgå allenast i

form af resekostnadsersättning. Hvad departementschefen till stöd för denna begränsning af ersättningen anført anser utskottet vara af den vikt, att det bör blifva för frågan afgörande. I afseende å öfriga grunder för ersättningens bestämmande föranleder förslaget icke någon erinran från utskottets sida.

Gentemot det i propositionen framlagda förslaget, att kostnaden för ifrågavarande ersättning till nämndemännen skall bestridas till hälften af distriktets vägkassa och till andra hälften af statsverket har herr Nils Larsson i Klagstorp i sin motion hemställt, att ersättningen i dess helhet skall utgå af statsmedel. Då de utgifter, som här äro i fråga, ytterst kunna hänföras till väghållningen, om de också skulle göras allenast för kontrollen å densamma, kan utskottet i fråga om motionärens nyssnämnda förslag hänvisa till ett uttalande i utskottets utlåtande n:o 9 i anledning af de af grefve Raoul Hamilton i Första Kammaren väckta motionerna n:is 14, 15 och 20. Utskottet anförde därvid, att statens skyldigheter i fråga om vägunderhållet icke torde böra väsentligen utvidgas utöfver hvad som för närvarande ålâge staten i förevarande hänseende. Med afseende härå kan utskottet icke biträda motionärens förslag i denna del. För denna ståndpunkt finner utskottet ett ytterligare skäl i det förhållandet, att åtskilliga väghållningsdistrikt förfoga öfver medel i större omfattning än behofven inom desamma kräfva, och att åtminstone med afseende å dessa distrikt statens öfvertagande af hela kostnaden för ersättning till nämndemännen för deras biträde vid vägsyner skulle komma att innebära en förmån, som knappast är motiverad. Man får emellertid icke förbise, att det å andra sidan finnes väghållningsdistrikt, som redan nu äro synnerligen betungade af kostnader för väghållningen. Närmast med hänsyn till dessa distrikt kan det sättas i fråga, huruvida icke staten bör öfvertaga någon del af de utgifter, som komma att föranledas af den föreslagna bestämmelsen, att nämndemännen skola åtnjuta ersättning för sina här ifrågavarande bestyr. Härtill kommer, att statens intresse med afseende å väghållningen, hvilket redan i den nuvarande lagstiftningen fått ett uttryck i det förhållandet att staten genom sina organ utöfvar kontroll öfver densamma, är af sådan beskaffenhet, att staten synes böra påtagga sig någon del af kostnaden för detta intresses bevakande. De här ifrågavarande utgifterna böra alltså, enligt utskottets mening, fördelas på staten och väghållningsdistriktet. Propositionens förslag härutinnan synes utskottet väl afvägdt.

Beträffande propositionens förslag rörande efterbesiktning af länsman och två nämndemän har motionären föreslagit den förändringen,

att förrättningen skulle verkställas af länsman allenast. Efterbesiktning finnes icke föreskrifven i nu gällande väglag, men förekommer enligt praxis i skilda delar af landet. Den verkställas visserligen på något olika sätt i olika landsändar, men då ingen olägenhet häraf försports, har utskottet icke kunnat öfvertygas om nödvändigheten af en lagförändring på denna punkt. Då utskottet alltså icke kan biträda vare sig propositionen eller motionen i denna del, har utskottet låtit sig bestämmas jämväl däraf, att i fråga om propositionen ett bifall till denna skulle föranleda en kostnad, som icke synes behöflig, och beträffande motionen att efterbesiktningen enligt dess förslag knappast under alla omständigheter skulle blifva effektiv.

Borttagandet ur förslaget af bestämmelserna om efterbesiktning föranleder i öfrigt några smärre jämkningar i fråga om formuleringen af 35 § i väglagen. Dessutom bli till följd däraf de föreslagna förändringarna i 80 § obehöfliga. Hvad det förra lagrummet beträffar föreslår utskottet, att en bestämmelse införes därom, att i protokollet öfver syneförrättningen skall ej mindre antecknas det penningbelopp, hvartill kostnaden för vägbristernas afhjälpande uppskattas, än äfven angifvas det sätt för deras afhjälpande, som synemännen finna lämpligast. Den underrättelse, som enligt lagrummets nuvarande lydelse skall meddelas om bristerna å vägen, bör äfven afse de föreslagna åtgärderna för deras afhjälpande.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte, i anledning af Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition samt herr N. Larssons i Klagstorps förevarande motion, för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

*om ändrad lydelse af 35 § i lagen den 23 oktober 1891 angående
väghållningsbesvärets utgörande på landet.*

Härigenom förordnas, att 35 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skall erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

Årligen skall vägsyn hållas af länsman med biträde af två nämndemän. Sådan syn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten å tid, som antingen redan är eller, med afseende på skiljaktiga förhållanden, varder, efter landstingets hörande, af Konungens befallningshafvande bestämd för hela länet eller delar däraf.

Kungörelse om vägsyn skall minst åtta dagar före syneförrättningen och, där så ske kan, å två på hvarandra följande söndagar offentliggöras, och bör därvid bestämmas ej mindre dagen och timmen, då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besiktigas.

Öfver syneförrättningen föres protokoll, hvori antecknas för hvarje vägloft befunna brister i vägunderhållet med angifvande af det sätt för deras afhjälpande, som synemännen finna lämpligast, och det penningbelopp, hvartill kostnaden för bristernas afhjälpande uppskattas.

Stanna synemännen i olika meningar, gälle hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle länsmannens.

Underrättelse om nämnda brister och de föreslagna åtgärderna för deras afhjälpande meddelas de väghållningsskyldiga genom kungörelse, som skall uppläsas sist å andra söndagen efter syneförrättningens slut eller, om gudstjänst då ej hålles, å först infallande med gudstjänst förenad söndag samt därefter vara tillgänglig å det ställe inom socknen, som för sådant ändamål af kommunalstämma utses; skolande länsmannen därjämte inom samma tid tillställa vägstyrelsen utdrag af kungörelsen, i hvad den rör vid synen befunna brister i det vägunderhåll, som åligger väggassan. Kungörelsen skall tillika innehålla föreläggande för vederbörande väghållare eller vägfogde att inom viss af synemännen föreskrifven lämplig tid, ej kortare än åtta dagar, hafva bristerna botade, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd därjämte att bristerna emot lega afhjälpas.

Kan ej lega af länsmannen under hand åstadkommas för kostnad, ej öfverstigande hvad vid synen för bristernas botande beräknats, varde arbetet utbjudet på offentlig auktion, som hålles af länsmannen och kungöres i sockenkyrkan minst fyra dagar förut. Göres då ej anbud, som af länsmannen prövas antagligt, äge han på annat lämpligt sätt besörja om arbetets utförande.

Nämndeman, som biträder vid vägsyn, skall för förrättningen åtnjuta ersättning enligt gällande resereglemente, dock att dagtrakta-

mente ej må beräknas. Den sålunda utgående ersättningen bestrides till hälften ur vägkassan och till andra hälften af statsmedel.

Tillfälliga emellan de årliga vägsynerna uppkomna brister skall, där saken sådant uppskof tåla kan, väghållare eller vägfogde anmanas att inom viss kort tid afhjälpa, vid äfventyr som nyss är nämndt. Försittes den tid eller är bristen af beskaffenhet, att dröjsmål med dess afhjälpande kan medföra våda för vägförande, låte länsmannen ofördröjligen på lämpligt sätt bota skadan.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom länsmannens föranstaltande utföres, äge han hos vederbörande väghållare eller vägfogde omedelbart uttaga; dock, hvad angår botande af tillfälliga brister, ej till större belopp än kronofogden, efter granskning af kostnadsräkningen, godkänner.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1909.

Stockholm den 9 april 1908.

På det sammansatta utskottets vägnar:

T. ZETTERSTRAND.

Reservationer:

af herr *Paulson*, med hvilken herr *Persson* i Borrby instämde:

Bland de i propositionen — — — — (lika med utskottets förslag)
— — — — synes utskottet väl afvägdt.

Beträffande propositionens förslag — — — (lika med utskottet)
— — — skilda delar af landet. Den verkställes på olika sätt i olika landsändar, sålunda i vissaväg distrikt — särskildt i de södra provinserna — med biträde af nämndemän, i andra distrikt af länsmanne ensam eller af fjärdingsman. Denna olikhet, som är en naturlig följd af skillnaden i klimatiska förhållanden i olika delar af vårt land, sträcker sig jämväl till sättet och tiden för vägarnes lagning samt väglagningsmaterialet. Ehuru det sålunda för vissa delar af landet visat sig erforderligt, att nämndemän biträda äfven vid efterbesiktning, synes det utskottet dock ej vara nödvändigt att göra en sådan efterbesiktning obligatorisk äfven för de vägdistrikt, där den hittills hållits utan biträde af nämndemän och ingen olägenhet häraf försports. Det har därför syntts lämpligt, att åt stadgandet beträffande efterbesiktning gifves en sådan affattning, att det i alla fall kan vinna tillämpning i de orter, där det anses erforderligt, och har utskottet därför föreslagit, att för de vägdistrikt, som anse det nödvändigt att nämndemän biträda vid efterbesiktning, det skulle ankomma på vägstämman att härom besluta. Inom de vägdistrikt, där ett sådant beslut ej fattades, komme därför härvidlag ingen förändring i det nu bestående förhållandet att äga rum. Sålunda har utskottet ej helt kunnat biträda propositionen i denna del och ej heller kunnat tillstyrka bifall till motionen.

Då bestämmelserna om efterbesiktning enligt utskottets förslag endast under vissa förhållanden skulle komma att tillämpas, har detta föranledt dels omarbetning och dels jämkningar i fråga om formuleringen af 35 § i väglagen. Det har syntts utskottet lämpligt, att efterbesiktningen skulle benämnas formlig efterbesiktning till skillnad från den

efterbesiktning, som, ehuru ej i väglagen omnämnd, väl ändå i någon form kommer att bibehållas. Som en följd häraf hafva ändringar äfven vidtagits i 80 §.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen — — — — (lika med utskottet)
— — — för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

*om ändrad lydelse af 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891
angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.*

Härigenom förordnas, att 35 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

Årligen skall vägsyn hållas af länsman med biträde af två nämndemän. Sådan syn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten å tid, som antingen redan är eller, med afseende på skiljaktiga förhållanden, varder, efter landstingets hörande, af Konungens befallningshafvande bestämd för hela länet eller delar däraf.

På vägstämman ankommer att besluta, att till utrönande af huruvida vid vägsynen befunda brister blifvit afhjälpta, formlig efterbesiktning skall äga rum. Sådan besiktning förrättas af länsmanen med samma antal nämndemän som förut sagts.

Kungörelse om vägsyn skall minst åtta dagar före syneförrättningen och, där så ske kan, å två på hvarandra följande söndagar offentliggöras, och bör därvid bestämmas ej mindre dagen och timmen,

då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besiktigas.

Vid vägsyn föres protokoll, hvari antecknas för hvarje vägloft befunna brister i vägunderhållet med angifvande af det sätt för deras afhjälpande, som synemännen finna lämpligast, och det penningbelopp, hvartill kostnaden för bristernas afhjälpande uppskattas; dock att, där formlig efterbesiktning skall äga rum, protokollet vid vägsynen allenast skall innehålla anteckning om bristerna och om lämpligaste sättet för deras afhjälpande.

Underrättelse om de vid vägsynen befunna bristerna och de föreslagna åtgärderna för deras afhjälpande meddelas de väghållningsskyldiga genom kungörelse, som skall uppläsas sist å andra söndagen efter syneförrättningens slut eller, om gudstjänst då ej hålles, å först infallande med gudstjänst förenad söndag samt därefter vara tillgänglig å det ställe inom socknen, som för sådant ändamål af kommunalstämma utses; skolande länsmanen därjämte inom samma tid tillställa vägstyrelsen utdrag af kungörelsen, i hvad den rör vid synen befunna brister i det väghåll, som åligger vägkassan. I kungörelsen utsättes viss dag, ej tidigare än åtta dagar från kungörelsens uppläsande, då det åligger väghållare eller vägfogde att hafva bristerna botade, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd därjämte att bristerna emot lega afhjälpas.

Skall formlig efterbesiktning äga rum, intages i kungörelsen föreläggande för väghållare eller vägfogde att till dagen för denna förrättning hafva bristerna botade vid äfventyr, som nyss är sagdt.

Vid formlig efterbesiktning föres protokoll, hvari antecknas för hvarje vägloft kvarstående brister i vägunderhållet och det penningbelopp, hvartill kostnaden för deras afhjälpande uppskattas.

Kan ej för kostnad, som vid vägsyn eller formlig efterbesiktning beräknats, lega af länsmanen under hand åstadkommas, varde arbetet utbjudet på offentlig auktion, som hålles af länsmanen och kungöres i sockenkyrkan minst fyra dagar förut. Göres då ej anbud, som af länsmanen pröfvas antagligt, äge han på annat lämpligt sätt besörja om arbetets utförande.

Stanna vid vägsyn eller formlig efterbesiktning förrättningsmännen i olika meningar, gälle hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle länsmannens.

Nämndeman, som biträder vid vägsyn eller formlig efterbesiktning, skall för förrättningen åtnjuta ersättning enligt gällande resereglemente, dock att dagtraktamente ej må beräknas. Den sålunda utgående ersättningen bestrides till hälften ur vägkassan och till andra hälften af statsmedel.

Tillfälliga emellan de årliga vägsynerna uppkomna brister skola, där saken sådant uppskof tåla kan, väghållare eller vägfogde anmanas att inom viss kort tid afhjälpa vid äfventyr som ofvan är nämndt. Försittes den tid, eller är bristen af beskaffenhet, att dröjsmål med dess afhjälpande kan medföra våda för vägfärande, låte länsmanen ofördröjligen på lämpligt sätt bota skadan.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom länsmannens föranstaltande utföres, äge han hos vederbörande väghållare eller vägfogde omedelbart uttaga; dock, hvad angår botande af tillfälliga brister, ej till större belopp än kronofogden, efter granskning af kostnadsräkningen, godkänner.

80 §.

Den, som med vägstämmans beslut ej nöjes, äge däröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande inom tid, som nedan sägs; och varde den tid räknad från det sådant tillkännagifvande att stämma hållits, hvarom i 52 § förmåles, blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst.

I enahanda ordning och inom nedan angifna tid må klagan föras öfver vägdelning och särskilda nämndens uppskattning; skolandet besvärstiden räknas, där fråga är om vägdelning enligt 45 §, från det klaganden erhållit sådan underrättelse, hvarom i samma paragraf stadgas, samt, där besvären afse annan vägdelning eller särskilda nämndens uppskattning, i förra fallet från det kungörelsen om vägdelningens afslutande och i senare fallet från det den i 51 § omförmälda länskungörelse blifvit i distriktets kyrkor uppläst.

I alla ofvannämnda fall skola besvären, vid talans förlust, ingifvas, i mål från Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län inom fyrtiofem dagar och i mål från öfriga orter inom riket inom trettio dagar, dock att menighet, som klagar, äger åtnjuta femton dagars längre besvärstid.

Finner för pröfning af besvär öfver vägdelning Konungens befallningshafvande nödigt låta anställa syn; äge Konungens befallningshafvande förordna ojäfvig landtmätare eller annan lämplig person att med biträde af två tillkallade jämväl ojäfviga gode män sådan syn hålla. Kostnaden för förrättningen skall förskjutas af vägkassan, men stannar på den, som vid sakens slut därtill skyldig pröfvas.

Väghållare, som är missnöjd med åläggande vid vägsyn eller med beslut vid formlig efterbesiktning, hvarigenom han förklarats icke hafva

ställt sig till efterrättelse honom meddeladt föreläggande att bota brist, äge däröfver föra klagan hos Konungens befallningshafvande, i förra fallet inom femton dagar från den dag, underrättelse om åläggandet blifvit, på sätt i 35 § sägs, i socknens kyrka uppläst, och i senare fallet inom samma tid från den dag, då efterbesiktningen förrättats. Ej må klagan, hvarom nyss är sagdt, verka uppehåll med verkställigheten af åläggande vid vägsyn eller hindra uttagande af kostnad för väglagning i den ordning, hvarom i 35 § sista stycket förmäles, med mindre Konungens befallningshafvande annorlunda förordnar.

Har beslut vid vägsyn eller formlig efterbesiktning fattats i strid mot länsmannens mening, äger denne underställa detsamma Konungens befallningshafvandes pröfning.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i denna lag omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1909.

af herrar *Wiklund* och *K. Karlsson* i Mo, som ansett, att den till nämndemän utgående ersättningen bör af statsmedel bestridas.

Det skulle här antecknas dels att herr *Ivar Wijk* icke deltagit i detta ärendes slutliga behandling i utskottet, dels ock att herr *Lindhagen* icke närvarit vid ärendets handläggning inom utskottet.